

מסורת הש"ס

(א) לעיל מט: וסס נסמן.
(ב) [ל'ל לרנל] (ג) ב"ב
קט: יבמות לו. (ד) קטן
קב: [פסחים פד. סג לעיל
ה: וקמן קלד.] (ה) [ג'
פרש"י יבמות קב. ד"ה
תלמל] (ו) [יבמות קבד.]
(ז) [ג'ל תלמל] (ח) לעיל
גג: [ע"ש וגס ברכ"י סס,
ט] (י) [ג' העיר קודדו.]
(יא) [ג'ל נקדד.] עירן.
(כ) [יבמות עו.] (ל) לעיל
סס. [בין י"א.] (מ) [ג'
מוס: לעיל סס. ומוס: בין
י"א. ד"ה סקמן.] (נ) [יבמות
י"א. ע"ש.] (ס) [ג' יבמות
לו. י"א.] (ע) [ועין מוס:
לעיל ה: ד"ה גלשן וכו'.]
(פ) [עין בעמך ערך דר].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בלשון ב"י ו"ל
דפוסתא וכו'. עין מנחת
דף ז ע"ב תוס' ד"ה ומי.
וע' ב"ב דף ק' גלשן וכו'.
זע"ש:

הגהות הב"ח

(א) גמ' נקב מהו בסדק
מהו נקלף מהו ניטל
שגש:

מוסף רש"י

התורה חסה על ממונן
של ישראל. דמתי
(ויקרא יד) וזה הכסן
ופטו את הבית, שלא
יעמלו כל חסן שבחומו
שאלו להם טרסה במקום
(ד"ה כו. ובעיני יוסא ע"ה)
ולעיל פס: [באורכו]. אל
תקניטו. להשיב לו ממה,
בלשון יחיד אני שונה
אותה. משנה, ולא גלשן
סס משנה (קטן קבד.).
תלמל ריגלי. שני
תלמידי חכמים נקבס
למנוע דרכה הלכות פסח
בפסח ויפתו שאלת מהס,
וכתובתם הלאוים מלמל
כל הק' ריגלי דלמנוע
היינו יוס שמת בו אלס
גדול קובעס אותו לכבודו
ומדי שנה בשנה כשנעני
אותו יוס מתקנטיס תלמידי
חכמים ממל כפיני וזלס
על קברו עס שר
הס לנשוי יספה סס
(יבמות קבד.). מורף
דריף. עשה חבורה,
אשגריט"א בלש"י, לינא
אחרינא מורף וזיק מעלה
נפח, אופלי"א בלש"י (שס
ו.) שליא. של בהמה,
שיצתה מקצתה. קודס
שחיתס הבהמה, אסורה
באכילה. סלה, אפי"ס
שאין בה ולד (ב"ב י"א).
אפילו מה שיהי בפנים
בשעת שחיתס (לעיל פסח).
סימן ולד באשה סימן
ולד בבהמה. כלומר מפני
שהשלי סימן ולד בין
באשה בין בבהמה, שאין
שלא בין ולד אלל שנימנו,
וחיטין שלא בלמנו מקלס
שלא קודס שחיתס היה
רובו של עובר וק"ל י"א
רובו היה זה כילד ואינו
מותר בשחיטתו אלס (ב"ב
י"א). או: חייטין דלמל
בהמה מקלס דנפיק י"א
הלאס והי כילד, הלכך
כולה אסורה דשדין לה
במר רש"א (לעיל פסח).

נמנין עליהם. דאפי' לא נמנה אדם עם החבורה אלא לכולל מהן
י"א ידי אכילת פסח. אלמל בשר ניהו: ר"ל פליג עליה בפסחים
בכילד לוין (דף פד.) ואמר אין נמנין והכל לאכשורי טרפה קלמתי
ואיסורא דאורייתא היא ואת אמרת כו'. ואמאי אישטיק והאמר רבא.

יצימות בהחולן הלכתא כריס לקיש
בהני תלת ותו לא קנין פירות והחולן
למעוברת ומתנה באלמל כולן בהחולן
אלמל בהך גידין הרכין הלכתא כר'
יוחנן דלע"ג דסופן להקשות הרי הן
עכשיו כבשר: שאני הכא דהדר ביה
ר' יוחנן. מוגידין הרכין ואמר כל
מידי דסופן להקשות בשר סוף אוליין
דמעיקרא הוה סמין ר' יוחנן אהא
דמתן בהעור והרובע (לקמן קבד.) עור
הראש של עגל הך הוי כבשר
לעומאת אוליין ונבלות ואע"ג דסופו
להקשות והדר ביה ואומקא להאי
יחידא: דאמר ליה. ר' יוחנן לרש
לקיש בהעור והרובע דקבעי מיניה
עור הראש של עגל הך מהו שיטמא
ואמר ליה אינו מטמא הואיל וסופו
להקשות ואמר ליה הרי שנינו ואלו
שעורמיהן כבשרן עור הראש של
עגל הך ואמר ליה אל תקניטני בה
שגלשן יחיד אני שונה אותה כלומר
יחידא היא ולא סבירא לן כוותיה:
דאישתקיל קורטיתא. לשון קורט כלומר
מעט מן העצם נעכל ונפל לארץ:
סבייה סלסא ריגלי. לשאלו הלכה
לחכמים הנאקסים לרגל: א"ל רב
אדא בר מנשה. לנעל הבהמה: רבא
בניה דרבי יוסף בר חמא. הוא רבא
בר פלוגמיה דלצ"י: דהריפא סביניה.
לכ פתחו לו כבשרא: מכדי נשבר
העצם ויאל לחון סנן. בצרייתא דלעיל
מה לי נפל מיניה מה לי אימיה הואיל
ועור ובשר חופין את רובו כשרה:
מתקט מהו. בשר הנומר לכסות
הרוב אינו יחד אלל כאן מעט וכאן
מעט סביב העצם ואס תלרפהו הרי
רוב הקיפו נכס: מסרופס מהו.
סביה בשאר מרודד וקלש ותופה ואין
רוב העצם: נפסמסמ. בשר הנשאר
לכסוי נרקב: קודרו. נוטלו בסכין
כקדירת ארוכה: אינעיא להו ניקב.
אותו בשר החופה נקב קטן בלא
חסרון: מהו. מי הוי ריעותא או לא:
נפדק. בשר הנותר לכסוי מהו:
נקלף. מעל העצם אותו בשר החופה
ואינו דבוק בעצם מהו. אמ"ל נקלף
בלא חסרון הבשר כשר: ניטל שלש
הפסחון. של עובי הבשר סמון לעצם

הרי שני שלשים עליונים עומדים באויר מהו: ס"ש. חל מהן צע"י דלמר ר' יוחנן עור הרי הוא כבשר אלמל ניטל שלים התחתון ונשאר
העור ושני שלשים עומדים כל שכן כשר: דלמל סס דקנא משנא ידידי. שהחיק העור בשלו כלומר הסס לאו צניטל הבשר מתחתיו
והעור עומד באויר קאמר אלל כגון שנשבר העצם בשיפולו שחל ערוס מבשר סמון לאכריכה שאין שם אלל עור והעור דבוק יפה
בעצם ומחזיקו: נקדר. הבשר בסכין מעל השבר בעגול כמין טבעת ורוב הקיפו מכוסה: מהו. מי אמרינן כיון דנקדר בעגול שוב
אינו מעלה ארוכה או לא אמרינן: מסרטו בעצם. דעלמל ומתוך שהוא מוציא דס מתחתר הבשר ונמשך זה אלל זה ומעלה ארוכה וכן
דך הרופאים: מורף וזיק. עושה חריטס בשר ומכאדי המכה: והוא דקנא גרמא ידידי. שאנו רואים שהעצם מחזיק בשלו סביבות
הקריה מידבק העצם לבשר וסימן התחלת עלות ארוכה הוא: ברתני' נפס היפה. שאין דעתו קלה בה מחמת מילוא: סאכלנה. ולא
אמרינן אכר מן החי היא שגם היא ניתרת בשחיטת האס: ואינה מטמאה. דלא חשיבא אוכל: ולא עומאת נבלות. אס מתה הבהמה:
חישב עליה. לאכילה: מטמאה עומאת אוליין. אס נגעה בטומאה דמחשבה משיא ליה אוכל: אלל לא עומאת נבלות. דלאו בשר הוא
אלל כשר אוכל בעלמל הוא: אסורה בלכילה. ואע"ג דלא נפק אלל פורתא ולינא למימר כל מיחוי הולד היה שם שמת בלמנו מקלס
י"א ראש הולד והרי הוא כילוד: ה"ג סימן ולד באשה וסימן ולד בבהמה: המכירה. וזה פטר רחם שלה: ישליכנה לנלכיס.
שאין בה קדושה דלע"ג דאין שליא בלא ולד הכא רובה לאו בה מיקדשה היא דלמל נקבה הוה דלמלן בגמרא [ע"ב]. ובמוקדשין. כגון בהמת
גלמים שהפילה שליא: קפנה. דכיון דאין שליא בלא ולד קדשה דיין זכר וזין נקבה דנפיק מבהמת הקדש קדיש: פפרסא דריס.
מקום שהדריס מתפרשים לשנים ודך מתפרשים לקוברה שם שלל תפיל עור: דריס האמורי. ימיוס וכתיב (שמות כג) ולא
תעשה כמעשהיהם: גמ' למה לי קרא. למימר ולא שלמה פשיטא דלסורה דלמל י"א הולד והרי הוא כילוד ושליא בלמל אולל
ולא שרימא שחיטה: אסמכתא בעלמל. ולדרשא אחרימי אתא עיקר קרא לחותך מן העחול ומן הכליות כדאמר לעיל בפירקין (דף סט.).
עור חמור. שהוא קשה ומאוס: ששלקו. בשלו הרבה מאד: אי לעומאת אוליין. אס נעשה אוכל לטמא עומאת אוליין:
לעומאת

בהמה המקשה פרק רביעי חולין

עז.

א"ל תקנישני. דלמתידי ריש לקיש לר' יוחנן מההיא דלאו
שעורמיהן כבשרן כו' וא"ל לדידה גופיה תקשה ליה דהא
קסבר דבשר כסוף אוליין בהך גידין ססופן להקשות וי"ל דלא דמי
פסח דלאכילה לעומאת דאפי' עור ששלקו מטמא עומאת אוליין כיון
דחוי לאכילה כדאמר בסמון ואע"ג

דודאי אין נמנין עליו בפסח והכי
נמי גידין ססופן להקשות וכן בפרק
כילד לוין (פסחים פד.) דפריך מההיא
דר' יוחנן דלמר עור הראש של עגל
הך אין מטמא עומאת אוליין אההיא
דגידין ססופן להקשות מכ"ש פריך
וצירושלמי אההיא דראשו של עגל
הך א"ר יוחנן לא שנו אלל לעומאת
אלל ללקות לא ור"ל אמר משנה
שלמה היא זו בין לעומאת וזין ללקות
ומסיק הסס מיתקלף שיטמא דר"ל
מתן לא עמיד לה בשר גבי גידין
ססופן להקשות דלמר אין נמנין וסלן
עמיד ליה בשר א"ר בון טעמא דריש
לקיש ואכלו את הבשר בשר ולא גידין
משמע לפי הירושלמי דכלל מקום אויל
בשר השתא בר מגבי פסח דמתיב
קרא: בלשון יחיד כו'. היה
שונה במשנה דבר"ש ולא כמו שפי'
צקונטרס משום דלמתי יחידא
דבפרק החולן (יבמות דף מב.) [ע' פריך
והא א"ר יוחנן הלכה כססם משנה
אע"ג דלמתי כר' יהודה וא"ל וממאי
דמההיא דפסח הדר ביה ולמל
מההיא דלקמן הדר ביה וי"ל
דמסממל הדר ביה לגבי חזריה:
נתמסמם מהו. הא דלמר באלו
טרפות (לעיל גג.)
נתמסמם הבשר רואין אותו כאלו
הוא אינו היינו כגון צריאה ונגידין
שהטרפות תלוי בהן אלל הכא
שהטרפות תלוי בעצם אע"ג דנתמסמם
הבשר שמה עריין מגין:

דקנה משבא ידידיה. צקונטרס
גרס דלמתי ור"ח ור"ת
גרסי ברי"ש ס"פ יריס לימח שלו שאלו
מדבק צו העור ומעלה צו ארוכה:
עור ששלקו מטמא עומאת אוליין.
וא"ל א"כ יאכל עור בפסח
דהא תנן (פסחים דף פד.) כל הנאכל
בשור גדול בשלקא נאכל בללי בגדי
הך וי"ל דבעינן שיהא נאכל בשלקא
שלא ע"י הדחק:

נבלות

בכור בר נפחא יעור חמור ששלקו מהו למאי אי לשומאת אוכלין תנינא
אי

גרידא: דלמא שני התם דקניא משבא לבשר ידידיה כלומר שערור דבוק לבשר: נקדר כמו טבעת מהו. כלומר הבשר שחופה את העצם נקדר סביבו: מסרטו בעצם.
מסרטו סביבו בעצם: והוא דקנה גרמא ידידיה מה דאמרינן מסרטו בעצם כלומר שיהא דבוק בעצם ומעלה ארוכה והוא דקנה גרמא ידידיה ששלה העצם: דוקא עצם כלומר מסרטו בעצם אבל בברור לא בכחט או
במורף מורף וזיק מנקבו אלא מסרטו בעצם: אבל לא טומאת נבלות דאינה מטמאה במשא: מכדי אין שליא בלא ולד כו' כלומר כיון שיצאתה מקצתה ולד יצאתה עמה ואסורה דולד יצא חוץ ממחיצתו וכי היכי דולד

עין משפט
נר מצוה

ע"א א מ"י פ"י מהל'
קרבן פסח הל"י:
ע"ב ב מ"י פ"ח מהל'
שחיטה הל"ב סמן
ע"ג סג טו"ש"י יו"ד ס'
נה ספ"י ט:
פ ג מ"י שס טו"ש"י שס
ספ"י ה:
פא ד ה מ"י פ"ה מהל'
מלכות אסורות
הל"ח טו"ש"י שס ספ"י י:
פב ו מ"י שס טו"ש"י שס
ספ"י ו:
פג ז מ"י פ"ה מהל'
מלכות אסורות
הלכה י:
פד ח מ"י פ"ב מהל'
טומאת אוליין
הל"י יו"פ"א מהלכות
אבות הטומאה הל"י:
פה ט מ"י פ"ה מהל'
מלכות אסורי
הל"י:
פו י מ"י פ"ב מהל'
אסורי ביאה הל"י
סמן לאין קול ועשין רמג
טו"ש"י יו"ד ס' קלד ספ"י
ד:
פז כ ל מ"י פ"ד מהל'
בכורות הל"י טו"ש"י
יו"ד ס' שטו ספ"י ז:
פח מ מ"י שס הלכה י:
פסג ז מ"י פ"ב מהל'
טומאת אוליין
הל"י:

תורה אור השלם

1. וקל בהמה מפרסת
פרסה וששטת ששט שתי
פרסות מעלת גרה
בהמה אהתאכלה:
דברים יד ו

שיטה מקובצת

א' והאמר רבא הילכתא.
ג"כ ע"י תוס' בכורות דף
יד ע"ד ד"ה רב אשי:

רבינו גרשום

ריש לקיש ואיסורא
דאורייתא. איסור טרפה:
האמר רבא הלכתא
בחויה דריש לקיש בהני
תלת כלומר ותו לא:
האמר רבא דהדר ביה ר'
יוחנן לגביה דריש לקיש
כלומר כמה דחזיון הכא
בעור הראש של עגל הך
שחוישב עליו להקטירו
חוץ לזמנו פסול וחיוב
עליו כרת וא"ר יוחנן לא
תקניטני שבלשון יחיד אני
שונה אותה משום אליעזר
בן יהודה איש אבליס
וליה לא סבירא ליה דסבר
דאין חשבו כבשר כיון
דסופו להקשות הכא נמי
כיון דסופו להקשות אע"ג
דמחזיק רכין ניהו אין
חשובין כבשר וטרפה:
דאישתקיל קורטיתא מיניה
דגידין מן העצם מעט
שיצא לחוץ: מה לי
נפל קורטיתא מיניה מה
לי אימיה כוליה: מתקלס
מהו כלומר הבשר שחופה
את העצם מתקלס שאינו
חופה רוב העצם במקום
אחר אלא מתקלס בכמה
מקומות עד שחופה רובו:
מתורסס מהו לשון מורסס
שיאנו שלם על העצם.
ניקב מהו כלומר הבשר
שלל העצם. נקלף מהו
כלומר הבשר מעל העצם.
נסדק לאיכו שלא ניקב
בעגול אלא לארכו. ניטל
שליש התחתון שאין בו
עוד לעצם בשר אלא עור